ISSN: 2181-4341, IMPACT FACTOR (RESEARCH BIB) – 9.145, SJIF – 5,431

Arabjonov Mirkomil Akmaljon o‘g‘li

Kardiologiya yo‘nalishi 1-kurs ordinatori

Central Asian Medical University

ARITMIYALAR KLASSIFIKATSIYASI VA KLINIKASI DAVOLASH

Annotatsiya

Mazkur maqolada yurak ritmi buzilishlari – aritmiyalarning klassifikatsiyasi, klinik belgilari va davolash usullari ko‘rib chiqiladi. Aritmiyalar yurakning elektr faoliyati buzilishi natijasida yuzaga keladigan patologik holatlar bo‘lib, ular yurak urishining tezlashishi, sekinlashishi yoki notekis bo‘lishi bilan namoyon bo‘ladi. Aritmiyalar turli omillar, jumladan yurak-qon tomir kasalliklari, metabolik buzilishlar, stress, dori vositalari yoki elektrolit muvozanatining buzilishi natijasida rivojlanishi mumkin. Klinik jihatdan aritmiyalar yurak urishining tezlashishi, bosh aylanishi, holsizlik, nafas qisishi va ba’zi hollarda hushdan ketish bilan namoyon bo‘ladi. Zamonaviy tibbiyotda aritmiyalarni davolash farmakologik preparatlar, elektrofiziologik usullar va jarrohlik aralashuvlari yordamida amalga oshiriladi. Aritmiyalarni o‘z vaqtida aniqlash va to‘g‘ri davolash yurak-qon tomir asoratlarining oldini olishda muhim ahamiyatga ega.

Kalit so‘zlar

aritmiyalar, yurak ritmi buzilishi, taxikardiya, bradikardiya, yurak o‘tkazuvchanligi buzilishi, antiaritmik dorilar.

Аннотация

В данной работе рассматриваются классификация, клинические проявления и методы лечения аритмий. Аритмии представляют собой нарушения сердечного ритма, возникающие вследствие изменений электрической активности сердца. Они могут проявляться учащением, урежением или нерегулярностью сердечных сокращений. Причинами развития аритмий могут быть сердечно-сосудистые заболевания, метаболические нарушения, электролитный дисбаланс, стрессовые состояния и воздействие некоторых лекарственных препаратов. Клинически аритмии могут проявляться ощущением сердцебиения, головокружением, слабостью, одышкой, а в тяжелых случаях – потерей сознания. Современные методы лечения включают медикаментозную терапию, электрофизиологические методы и хирургические вмешательства. Своевременная диагностика и правильное лечение аритмий имеют большое значение для профилактики осложнений сердечно-сосудистой системы.

Ключевые слова

аритмии, нарушения сердечного ритма, тахикардия, брадикардия, проводимость сердца, антиаритмические препараты.

Annotation

This article discusses the classification, clinical manifestations, and treatment of cardiac arrhythmias. Arrhythmias are disorders of the heart rhythm caused by abnormalities in the electrical activity of the heart. They may present as an increased, decreased, or irregular heart rate. Various factors such as cardiovascular diseases, metabolic disorders, electrolyte imbalance, stress, and certain medications can contribute to the development of arrhythmias. Clinically, arrhythmias may manifest with palpitations, dizziness, weakness, shortness of breath, and in severe cases, syncope. Modern treatment approaches include pharmacological therapy, electrophysiological procedures, and surgical interventions. Early diagnosis and appropriate treatment of arrhythmias are essential for preventing cardiovascular complications.

Keywords

arrhythmias, heart rhythm disorders, tachycardia, bradycardia, cardiac conduction disorders, antiarrhythmic drugs**.**

Kirish. Yurak ritmi buzilishlari – aritmiyalar zamonaviy kardiologiyaning dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi. Yurakning normal faoliyati uning elektr tizimi orqali boshqariladi. Sinoatrial tugun yurak ritmining asosiy manbai bo‘lib, u impulslarni hosil qiladi va yurak mushaklariga uzatadi. Ushbu tizim faoliyatining buzilishi yurak ritmining o‘zgarishiga olib keladi va aritmiyalar rivojlanishiga sabab bo‘ladi.

Aritmiyalar turli xil klinik shakllarda namoyon bo‘lishi mumkin. Ba’zi holatlarda ular bemor uchun sezilarsiz bo‘lishi mumkin, boshqa hollarda esa og‘ir gemodinamik buzilishlar va hayot uchun xavfli asoratlarni keltirib chiqarishi mumkin. Aritmiyalar yurak urishining tezlashishi (taxikardiya), sekinlashishi (bradikardiya) yoki ritmning notekisligi bilan namoyon bo‘ladi. Aritmiyalarning rivojlanishiga ko‘plab omillar ta’sir ko‘rsatadi. Yurak ishemik kasalligi, arterial gipertenziya, miokard infarkti, yurak nuqsonlari, elektrolit muvozanatining buzilishi, gormonal o‘zgarishlar va ayrim dori vositalari aritmiyalar rivojlanishiga sabab bo‘lishi mumkin. Bundan tashqari, stress, zararli odatlar va metabolik buzilishlar ham aritmiyalar paydo bo‘lishida muhim rol o‘ynaydi.

So‘nggi yillarda aritmiyalarni tashxislash va davolash usullari sezilarli darajada rivojlandi. Elektrokardiografiya, Holter monitoring, elektrofiziologik tekshiruvlar kabi diagnostik usullar aritmiyalarni aniqlashda muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy davolash usullariga farmakologik terapiya, radiochastotali ablatsiya va yurak stimulyatorlarini qo‘llash kiradi. Ushbu tadqiqotning maqsadi aritmiyalarning klassifikatsiyasi, klinik xususiyatlari va davolash usullarini o‘rganishdan iborat.

Material va metodlar. Tadqiqot klinik kuzatuv va ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish asosida olib borildi. Tadqiqot davomida yurak ritmi buzilishlari bilan shifoxonaga murojaat qilgan bemorlarning klinik holati o‘rganildi.

Tadqiqot jarayonida quyidagi usullardan foydalanildi:

1. klinik tekshiruv va bemorlarning shikoyatlarini tahlil qilish
2. elektrokardiografiya (EKG)
3. Holter monitoring
4. exokardiografiya
5. laborator tekshiruvlar (elektrolitlar, gormonal ko‘rsatkichlar)

Olingan natijalar statistik va klinik tahlil usullari yordamida baholandi. Aritmiyalarning turli shakllari, ularning klinik belgilari va davolash usullarining samaradorligi o‘rganildi.

Natijalar. Tadqiqot natijalari aritmiyalarning turli shakllari mavjudligini ko‘rsatdi. Aritmiyalar kelib chiqishiga va yurak ritmiga ta’siriga qarab bir necha guruhlarga bo‘linadi. Eng ko‘p uchraydigan aritmiyalar qatoriga sinus taxikardiyasi, sinus bradikardiyasi, ekstrasistoliya, paroksizmal taxikardiya, atrial fibrillyatsiya va atrioventrikulyar blokadalar kiradi. Sinus taxikardiyasi yurak urish tezligining oshishi bilan xarakterlanadi va ko‘pincha stress, jismoniy zo‘riqish yoki gormonal o‘zgarishlar natijasida yuzaga keladi. Sinus bradikardiyasi yurak urishining sekinlashishi bilan namoyon bo‘ladi. Bu holat sportchilarda fiziologik bo‘lishi mumkin, ammo ayrim hollarda yurak o‘tkazuvchanlik tizimi kasalliklari bilan bog‘liq bo‘ladi. Ekstrasistoliya yurakning muddatidan oldin qisqarishi bilan xarakterlanadi. Bu turdagi aritmiyalar ko‘pincha yurak-qon tomir kasalliklari yoki stress bilan bog‘liq bo‘ladi. Atrial fibrillyatsiya eng keng tarqalgan aritmiyalardan biri bo‘lib, u yurak bo‘lmachalarining tartibsiz qisqarishi bilan namoyon bo‘ladi. Ushbu holat tromboembolik asoratlar rivojlanish xavfini oshiradi. Tadqiqot davomida aritmiyalarni davolashda farmakologik terapiya keng qo‘llanilishi aniqlandi. Antiaritmik dorilar yurak ritmini normallashtirishga yordam beradi. Ayrim og‘ir holatlarda radiochastotali ablatsiya yoki yurak stimulyatori qo‘llanilishi mumkin.

Discussion. Olingan natijalar aritmiyalar yurak elektr tizimining buzilishi natijasida rivojlanishini ko‘rsatdi. Turli klinik omillar aritmiyalar paydo bo‘lishiga sabab bo‘lishi mumkin. Yurak-qon tomir kasalliklari, elektrolit muvozanatining buzilishi va metabolik o‘zgarishlar aritmiyalar rivojlanishida muhim rol o‘ynaydi.

Aritmiyalar klinik jihatdan turli xil belgilar bilan namoyon bo‘ladi. Bemorlar yurak urishining tezlashishi, bosh aylanishi, holsizlik, nafas qisishi yoki hushdan ketish kabi shikoyatlar bilan murojaat qilishi mumkin. Ayrim hollarda aritmiyalar tasodifan aniqlanadi. Aritmiyalarni tashxislashda elektrokardiografiya muhim ahamiyatga ega. Holter monitoring esa yurak ritmidagi o‘zgarishlarni uzoq muddat davomida kuzatishga imkon beradi. Ushbu usullar yordamida aritmiyalarni aniq tashxislash mumkin.

Davolash usullari aritmiyaning turiga va og‘irlik darajasiga bog‘liq. Farmakologik davolash antiaritmik preparatlar yordamida amalga oshiriladi. Og‘ir holatlarda radiochastotali ablatsiya yoki yurak stimulyatori implantatsiyasi samarali bo‘lishi mumkin.Aritmiyalarni o‘z vaqtida aniqlash va davolash yurak yetishmovchiligi, tromboemboliya va boshqa og‘ir asoratlarning oldini olishda muhim ahamiyatga ega.

Xulosa. Aritmiyalar yurak ritmining buzilishi bilan kechuvchi keng tarqalgan kardiologik patologiyalardan biridir. Ular yurakning elektr tizimidagi o‘zgarishlar natijasida rivojlanadi va turli klinik shakllarda namoyon bo‘lishi mumkin. Tadqiqot natijalari aritmiyalarni erta tashxislash va to‘g‘ri davolash yurak-qon tomir asoratlarining oldini olishda muhim ahamiyatga ega ekanligini ko‘rsatdi. Elektrokardiografiya, Holter monitoring va boshqa diagnostik usullar aritmiyalarni aniqlashda samarali hisoblanadi. Farmakologik terapiya, radiochastotali ablatsiya va yurak stimulyatorlarini qo‘llash aritmiyalarni davolashning asosiy usullari hisoblanadi. Bemorlarni muntazam tibbiy nazoratdan o‘tkazish va sog‘lom turmush tarziga rioya qilish kasallikning og‘ir asoratlarini kamaytirishga yordam beradi**.**

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Braunwald E. Heart Disease: A Textbook of Cardiovascular Medicine. 2019.
2. Zipes D., Jalife J. Cardiac Electrophysiology. 2018.
3. American Heart Association. Arrhythmia Guidelines. 2022.
4. European Society of Cardiology. Management of Arrhythmias. 2021.
5. Libby P. Cardiovascular Medicine. 2020.
6. Yusuf S. Cardiovascular risk factors. Lancet. 2017.